

1 Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	3
1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning*	5
2 Översikt av strategisammanhanget	6
2.1 Förändringar i strategisammanhanget.....	6
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget.....	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	7
3 Resultatredovisning.....	8
Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	8
3.1 Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling.....	9
Mål 1:Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU (VBT)	9
Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag	9
3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstatad	10
Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet.....	10
Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	11
Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard.....	12
Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel	13
Mål 7: (VbT) En mer demokratisk och effektiv poliskår	13
Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring	15
Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val.....	16
Mål 10: Friare och mer oberoende media	16

Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering	17
Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv.....	18
Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna	18
3.3 Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar	18
Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi	18
Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle.....	19
Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi	20
4 Implikationer för innevarande strategiperiod.....	20
Bilaga 1 Bisirapport p6 Nordmakedonien 2019	22

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stöd område*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning*

	Mål ³	Portfölj ⁴
Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling		
1. Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ek. integration med EU		
2. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag		
Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat		
3. En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet		
4. Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet och minskad korruption		
5. Ett mer effektivt rättsväsende i enlighet med europeisk standard		
6. Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel		
7. (VbT) En mer demokratisk och effektiv poliskår		
8. Ett mer pluralistiskt civilt samhälle		
9. Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande		
10. Friare och mer oberoende media		
11. Åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering		
12. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv		
13. Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna		
Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar		
14. EU:s regelverk och int. överenskommelser för miljö, klimat och energi		
15. Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle		
16. Mer hållbar samhällsservice som vatten och avlopp, avfallshantering, energi		

*De icke markerade trafikljusen har lämnats vita då det bilaterala samarbetet i Nordmakedonien (ännu) inte adresserat dess delmål. Flertalet av dem adresseras genom den regionala dimensionen av strategin. Gulmarkeringen på mål 2, portfölj hänför sig till en försiktig början av samarbete. Dock analyseras inte området på strateginivå innevarande år. Arbetet inom detta mål kommer att utvecklas under nästkommande strategiperiod.

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

2 Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp: 8,4 miljarder SEK	Utbetalat belopp hittills: 7 525 MSEK, varav 83 miljoner SEK i Nordmakedonien	Antal insatser 2019: 11
--	---	-----------------------------------

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Nordmakedonien har levererat resultat på en rad reformområden, främst när det gäller rättssäkerheten och säkerhetssektorreformen. Framsteg har gjorts för att stärka demokratin, maktfördelningen och landets institutioner, men mycket återstår att göra särskilt när det gäller utformandet av implementerande lagstiftning och tekniska föreskrifter. Under 2019 rekommenderade EU KOM återigen förhandlingsstart utan ytterligare villkor. Trots att namnfrågan med Grekland var löst och Nordmakedonien hade uppfyllt kraven för att inleda förhandlingar för framtida EU-medlemskap vände sig ett antal medlemsländer emot förhandlingsstatusen som i skrivande stund ännu ej beviljats.

Trots nämnbara framsteg har Nordmakedonien fortsatt en lång väg kvar. Många reformer återstår innan landet kan bli EU-medlem; såsom rättsreformer, antikorrupsionsarbete, säkerhetssektorreform och professionalisering av statsförvaltningen.

Det uppskjutna beslutet i oktober 2019 om att inleda förhandlingar om EU bedömdes vara ett stort bakslag och har haft en destabiliserande och negativ effekt på reformtakten. Premiärministern avgick som ett resultat av att Nordmakedonien inte fick förhandlingsstatus, därtill upplöstes parlamentet den 16 februari 2019 och tidigarelagt parlamentsval planeras den 12 april 2020. I skrivande stund regerar en teknisk samlingsregering. Under den utgående regering och den tekniska samlingsregeringen avstannade reformtakten.

Trots ett komplicerat parlamentariskt läge lyckades dock regeringen (ledd av socialdemokratiska SDSM och med stöd av samtliga albanska partier samt före detta ledamöter från oppositionspartiet VMRO-DPME) driva igenom den omdebatterade allmänåklagarlagen, en ny lag avseende försvaret (Natoanpassning), anta fler tekniska ändringar i val-lagen (enligt ODiHR-rekommendationer och justeringar av valkretsarna) samt ratificera anslutningsprotokollet till Nato.⁵

Namnbytet anses vara en uppoffring och det uppskjutna beslutet bedöms ha urholkat förtroendet för EU samt lett till att reformarbetet inte kunnat genomföras som planerat under 2019.

Inför parlamentsvalet den 12 april 2020 anser sig Socialdemokraterna ligga i underläge i valkampanjen, eftersom man inte lyckats leverera i EU-frågan och oppositionspartiet har haft försprång i opinionsundersökningarna.⁶ Valutgången är oviss, men från både tidigare regering som opposition framhålls att fullt EU-medlemskap är landets strategiska mål. Det är dock många som gagnas av de korrupta systemen och därmed har mycket att förlora på att landet kommer närmare EU och allt det innebär i form av tillsyn och granskning.

⁵ Nordmakedonien 2020: reformprocess, parlamentsval och Brysselbeslut, D-post: SKOP/2020-02-19/1219, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008190/20

⁶ Nordmakedoniens utrikespolitiska balansgång, D-post: SKOP/2019-11-12/0941, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008188/20

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: statistik saknas	Strategins andel av det totala biståndet: Inte relevant
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: EU, USAID, Schweiz, UK, Sverige, Norge (IFI ej medräknade)	Sverige är den 5:e största givaren. Av EU-medlemsstater är Sverige den största givaren.

Den nordmakedonska regeringens biståndsstatisik är bristfällig. Flera givare deltar inte i givarsamordningen och kanaliserar sitt stöd utanför officiella kanaler utan att registrera sina program och projekt, vilket försvårar den nordmakedonska regeringens försök till samordning och överblick. I ovanstående tabell saknas internationella finansiella institutioner med närvaro i landet (som Världsbanken, EIB och EBRD, då förvaltningen uppger att de ej räknar in krediter). Sverige är idag det medlemsland i EU som ger mest stöd.

Den nordmakedonska regeringens sekretariat för Europafrågor (SEA) har inrättat en samordningsmekanism för utvecklingssamarbetet bestående av nio sektorarbetsgrupper. Sida deltar genom ambassaden i Skopje aktivt i grupper som anses ha mest relevans för det svenska stödet. I en miljö av få bilaterala givare har Sverige snabbt blivit en central aktör och förväntningarna på vårt engagemang är omfattande. Sida är en uppskattad samarbetspart tack vare sin flexibilitet och förmåga till anpassning till lokala behov och prioriteringar.

Givet antalet givare i landet, och bland dessa de få EU-medlemsländer som har utvecklingssamarbete, är behovet av gemensamprogrammering och av en givargemensam strategi begränsat. Om antalet givare skulle öka kan denna fråga bli aktuell.

Efter att Storbritannien lämnade EU är Sverige det enda EU medlemsland med utvecklingssamarbete närvarande i landet vilket innebär att Sverige fått en ökad roll i möjligheterna till att bidra till Nordmakedoniens EU-närmande och hållbara utveckling. Samarbetet med EU är dock centralt. Å andra sidan kan det faktum att så få EU MS finns i landet även utgöra en svaghet för landets EU-närmande i stort, då ett bredare stöd skulle generera ökat genomslag för prioriteringar i Europaintegreringen.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

I samband med att bilateralt samarbete återupptogs har Sida eftersträvat samarbete med partners som redan har etablerad verksamhet i Nordmakedonien genom andra strategier. Stödet via delegerade medel till Sidas enhet för samarbete med civilsamhället (CIVSAM) och ramavtalet till Kvinna-till-Kvinna (KtK) och We Effect fortsätter även år 2020. CIVSAM kvarstår som avtalspart och sköter uppföljningen. Efter dialog med organisationerna samt givet erfarenheter från 2019 har beslut fattats att ingå direktavtal med Olof Palmes Internationella Center (OPC) för år 2020–2021, samt med We Effect för år 2021–2023. På samma sätt har Sida överenskommit med KtK att återgå till direktavtal med Sida/Eurolatin fr.o.m. 2021 inför en ny avtalsperiod.

Regionala insatser inom samma reformstrategi bidrar fortsatt till mål som inte täcks av det bilaterala programmet. Till exempel stöd till kvinnligt företagande genom EBRD-programmet Women in

Business;⁷ till miljöinvesteringar genom WBIF;⁸ till stöd för Roma-frågor genom bland annat Roma Education Fund som ger stöd till romska barns utbildning;⁹ till fri media genom BIRN;¹⁰ till OCCRP med fokus på media och antikorrupktion;¹¹ till OECD med fokus på Multidimensional Review (MDR).¹² Det bilaterala stödet söker på så vis komplementaritet, snarare än synergier. Notera att några av målen i reformstrategin inte har bedömts v.g. måluppfyllelse och portföljrelevans i denna rapport eftersom det inte finns några bilaterala insatser som svarar mot målen. Det finns dock regionala insatser som verkar för dessa mål i Nordmakedonien, de redovisas i strategirapporten för regionalt samarbete. Exempel på det är nr 10 om Fria och oberoende media, samt nr 13 Försoning.

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)			
	Anslagspost	Utfall 2019 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2019 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
North Macedonia	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	4 865	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	43 052	51 329
	33 Strategiskt inriktade bidrag	299	0
	Total	48 216	51 329

3 Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Det bilaterala programmet inkluderar i skrivande stund 11 aktiva insatser. Total utbetalning för 2019 om drygt 45 MSEK är betydligt högre än det belopp som planerades initialt då extra medel kunde tillgodogöras det bilaterala programmet. Detta bidrog också till att avlasta 2020 års bemyndiganderam, som blev betydligt lägre än planerat. Nära 60 procent av de medel som avsatts för samarbete med Nordmakedonien under 2020 är intecknade.

Under rapporteringsperioden kunde flera förberedelsefaser övergå till fullskaliga och långsiktiga program. Arbetet med att identifiera nya potentiella partners och program har fortsatt. Sida har ingått avtal med tre svenska myndigheter, Statistiska Centralbyrån (SCB)¹³, Lantmäteriet¹⁴ och

⁷ Insatsnummer 55020216 EBRD Women in Business: WB

⁸ Insatsnummer 55010003 EBRD/EIB WBIF (Western Balkans Investment Framework): WB

⁹ Insatsnummer 55000048 Roma Education Fund (REF) 2015 - 2020

¹⁰ Insatsnummer 55020253 Balkan Investigative Reg Reporting Network (BIRN)

¹¹ Insatsnummer 11749 OCCRP Regional Eastern Europe and Western Balkans

¹² Insatsnummer 12353 OECD – multidimensional Country Reviews Western Balkan

¹³ Insatsnummer 12381 MK Institutional Cooperation Statistics (SCB-SSO)

¹⁴ Insatsnummer 12380 MK Institutional Cooperation – Cadastre,

Naturvårdsverket¹⁵ och dialog har inlett med ytterligare några svenska aktörer om möjligheter till etablering i landet, bland andra Polismyndigheten.

En beredningsplan för resterande medel 2020 och kommande år utvecklades under 2019 och är under implementering. Den innefattar ett flertal effektivitetsrevisioner, studier och förberedelsefaser, som kommer att möjliggöra vidareutveckling och breddning av portföljen. Givet att många insatser är relativt nya kommer fler konkreta resultat att kunna presenteras framöver.

Huvudsakligt resultat för rapporteringsperioden är att det idag finns ett ännu starkare, relevant och strategiskt bilateralt program samt en plan framåt som bedöms ha goda förutsättningar att bidra till Nordmakedoniens strävanden för Europaintegration.

Fem av de elva pågående insatser bidrar framför allt till *stödområde 2 (demokrati och mänskliga rättigheter)*, och då särskilt mål 3 och 4. Att fokusera på att bygga institutionell kapacitet för bättre europeisk integration var den uttalade ambitionen när det bilaterala samarbetet återupptogs i slutet av strategiperioden och kvarstår. Hittills bidrar tre av insatserna framför allt till *stödområde 3 (miljö och klimat)*. Ett tvärspektoriellt tematiskt fokus är jämställdhet och två insatser syftar till en bättre integrering av jämställdhet i användandet av nationell finansiering och EU medel (Gender Responsive Budgeting och Improving Gender Mainstreaming in IPA-programming). Därutöver ges riktat stöd till KtK:s samarbete med lokala kvinnoorganisationer.

3.1 Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

Mot bakgrund av ett behov att fokusera portföljen och effektivt använda de resurser som finns för att hantera insatser, finns idag inga insatser som primärt bidrar till stödområde 1. Därför görs ingen bedömning av stödområdet.

Notera att den regionala portföljen kompletterar det bilaterala samarbetet varför arbetet mot dessa mål beskrivs i dess specifika rapportering.

Mål 1: Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU (VBT)

Strategimål
Portfölj

Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag

Strategimål

--

Detta strategimål har inte prioriterats eller analyserats inom ramen för det bilaterala arbetet fram till dags dato. Däremot planeras under 2020 en marknadsanalys som grund för ett framtida arbete.

¹⁵ Insatsnummer 11574 MK Institutional Cooperation Environment and EUI (SEPA)

Portfölj

Då denna del av portföljen ännu är mycket begränsad och under utveckling föranleder det gulmarkering. Dock bidrar en av de Sverige-baserade civilsamhällesorganisationerna, We Effect, till mål 2 och utveckling av småföretagande på landsbygden genom ett samarbete med det nationella bondeförbundet (National Federation of Farmers) och landsbygdsutvecklingsnätverket (Rural Development Network). Där stöds entreprenörskap, förbättrad konkurrenskraft och produktivitet, samt sysselsättning på landsbygden, med ett särskilt fokus på att mobilisera kvinnor och ungdomar.¹⁶

Institutionellt stöd inom lantmäteri och statistik bidrar delvis till detta mål (se vidare stödområde 2).¹⁷

3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstatad

Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Strategimål

Den nordmakedonska förvaltningen har idag inte den kapacitet eller kompetens som behövs för att fullt ut genomföra EU-reformer, även om lagstiftning och regelverk i stora delar finns på plats. Flera bedömare menar att mycket av den kompetens som fanns inom förvaltningen, inte minst vad gäller EU-integration förlorades under den 10-årsperiod som föregick regimskiftet 2017. De direkta förberedelserna inför EU-förhandlingar kräver omfattande kapacitetsutveckling, liksom god organisation och samordning av berörda institutioner.

Den så kallade statssektorreformen är komplicerad, impopulär och omfattande. Den berör allt från hur lagförslag bereds, redovisning, digitalisering, och effektivisering. På dessa områden går det framåt. Medborgarna har i år fått en s.k. *one-stop-shop* för myndighetskontakter elektroniskt. Nepotismen bedöms ha minskat under denna mandatperiod, men än finns mycket kvar att göra.¹⁸

Enligt praxis i landet har det styrande partiet traditionellt rensat ut statsanställda för att ersätta dessa med partitrogna. I stället för en politiskt motiverad gallring har en lag antagits som gör att förvaltningen tillåts 'professionaliseras'. Detta bland annat genom en uppsägning av anställda som får lön men inte faktiskt arbetar på sina respektive myndigheter. Transparens och ett stopp för politiska anställningar är också centrala element i de reformer som rullas ut.¹⁹

Eftersom en del reformer har genomförts framgångsrikt bedöms trafikljuset vara grönt, men mer återstår att göra och implementeringen haltar och behöver följas upp.

¹⁶ Insatsnummer 54030557 We Effect Frame 2018 - 2022

¹⁷ Insatsnummer 12380 MK Institutional Cooperation – Cadastre & 12381 MK Institutional Cooperation Statistics (SCB-SSO)

¹⁸ Nordmakdoniens 2020: reformprocess, parlamentsval och Brysselbeslut, D-post: SKOP/2020-02-19/1219, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008190/20

¹⁹ Reaktioner och kommentarer på EU-kommissionens utvidgningspaket 2019: Nordmakedonien, SKOP/2019-06-03/1527, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008181/20

Portfölj

Att förbättra institutionell kapacitet är navet i Sidas stöd till Nordmakedonien. Sent 2018 återupptogs det bilaterala samarbetet mellan Lantmäteriet och dess systemmyndighet (Agency for Real Estate Cadaster, AREC) som fortfarande pågår. Inom detta ska till exempel grunden till ett gemensamt nationellt adressregister utarbetas. Aktiviteter pågår i 11 kommuner som inkluderar 350 bostadsområden. Insamlade data används till det nationella registret. Registret är oundgängligt för att kunna genomföra den planerade folkräkning 2020, för att upprätthålla en trovärdig röstlängd, liksom för att kunna utveckla affärsverksamhet med distributionstjänster. Systemet för satellitstyrd lokalisering, ”MAKPOS”, har uppgraderats avseende mottagare och mjukvara. Insatsen bidrar till genomförandet av den nya strategin “New National Spatial Data Infrastructure Strategy” för perioden 2020–2022 med bland annat expertis, utbildning och synliggörande.²⁰

Samarbetet mellan SCB och den Nordmakedonska statistikmyndigheten (State Statistical Office), SSO,²¹ liksom mellan Naturvårdsverket och Miljöministeriet (se vidare mål 14) är återupprättat.²² Samarbetsavtalet emellan SCB och SSO kommer att signeras den 18 mars 2020.

Sverige och Norge bidrar fortsatt tillsammans till de direkta förberedelserna för screening och förhandlingar som samordnas av Europasekretariatet (SEA), utrikesministeriet och Europautskottet i parlamentet. Sidas bidrag avtalades sent 2018, men en Europaintegrationsrådgivare till SEA finns redan på plats och rekrytering av experter rörande till exempel stabiliserings- och associeringsavtalet, Brexit, handelsavtal, NPAA²³ och olika stödjande IT-system pågår. Under 2019 anlätades 26 internationella och nationella konsulter för att bistå förvaltningen. Som resultat har 9 lagförslag utarbetats (sex avseende miljö, en gällande utbildning och två inom rättssektorn). Därtill har en hemsida utvecklats och ett utbildningsprogram på Utrikesministeriet. Programmet har också bidragit med stöd till 10 civilsamhällesorganisationer och media med syftet att sprida kunskap om effekterna av ett EU närmande.²⁴

Portföljen bedöms relevant för strategimålet.

Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet, utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Strategimål

Efter tio år av politiskt missbruk av den offentliga förvaltningen och en sluten organisationskultur är det en stor utmaning att nu införa allmän tillgång till offentliga handlingar, öppenhet och transparens i förvaltningen liksom god kvalitet på offentliga tjänster. Samhället är också fortsatt delat längs politiska partier och dess intressen. Fortsatt flödar populistisk retorik och styrda mediakampanjer. Korruptionen är fortfarande ett djupt rotat problem som kräver en långsiktig och solid politisk vilja tillika ett stort mod att ta itu med. Den nyligen antagna lagen om förebyggande av och skydd mot

²⁰ Insatsnummer 12380 MK Institutional Cooperation – Cadastre, E-mail from AREC, 2020-02-27, dokumentnummer 008192/20

²¹ Insatsnummer 12381 MK Institutional Cooperation Statistics (SCB-SSO)

²² Insatsnummer 11574 MK Institutional Cooperation Environment and EU (SEPA)

²³ The National Program for the Adoption of the Acquis

²⁴ Insatsnummer 12591 MK Support for EU Negotiations and Communication (SEA), Programme Coordination Board Minutes 15.01.2020, 2nd page Item III, dokumentnummer 007567/20

diskriminering har utarbetats i enlighet med europeiska och internationella normer och förbjuder all diskriminering på grund av ras, ursprung, nationalitet eller etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet, religion, politisk övertygelse eller någon annan grund.

År 2019 har präglats av skandaler. Specialåklagare (SPO) mot korruption tog ett stort antal fall som gäller maktmissbruk, korruption, förskingring med mera till domstol (bland annat tidigare högt uppsatta politiker), men drogs senare själva in i utpressningsfall. Att fall drivits till domstol av SPO och att SPO:s chef har arresterats tyder dock på likabehandling och framsteg.

Utvecklingen för målet går mer eller mindre åt rätt håll, men ännu märks inte ändringar inom offentlig förvaltning så tydligt hos befolkningen i form av offentliga tjänster av bättre kvalitet och det kvarstår en del problem och utmaningar. Utvecklingen bedöms därför gå delvis bakåt och delvis framåt.

Portfölj



Majoriteten av insatserna i den bilaterala portföljen syftar till att bidra till detta resultat, liksom till resultat 3, som båda är högst relevanta för Europeanärmandet och för att förbereda förhandlingarna. Förutom bilateralt institutionellt samarbete inom olika områden bidrar UNDP²⁵:s ansträngningar för att förbättra den kommunala kapaciteten att planera och genomföra infrastrukturinvesteringar. 36 kommunala myndigheter kommer att få stöd genom en särskild fond (Technical Documentation Fund). Alla de bekräftade projektförslagen är jämställdhetsintegrerade.²⁶ Därtill bidrar en jämställdhetsbaserad budgetering²⁷ och stöd för att reformera underrättelsetjänsten och dess oberoende tillsyn²⁸ (se resultat 7 nedan) till detta mål. Parlamentets och rättsstatens förstärkta roll i övervakningen av underrättelsetjänsten genom praktisk övervakningsverksamhet, förslag på ändrad lagstiftning och institutioner, samt diverse publikationer såsom rättslig s.k. "Benchbook". Utbildningsmaterial baserad på nämnda "Benchbook" kommer också att utvecklas och ska introduceras som läroplan vid akademien för domare och åklagare och eventuellt vid relevanta universitetsfakulteter.²⁹

Portföljen bedöms relevant för målet.

Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard

Strategimål

Portfölj



²⁵ Förenta nationernas utvecklingsprogram United Nations Development Program

²⁶ Insatsnummer 12379 MK Building Minicipal Capacity for Project Implementation (UNDP), Minutes from Programme Advisory Board, dokumentnummer 007841/20

²⁷ Insatsnummer 12372 MK Gender Budgeting (UNW)

²⁸ Insatsnummer 11965 MK Intelligence Sector Reform and Oversight

²⁹ Insatsnummer 11965 MK Intelligence Sector Reform and Oversight, Macedonia_Newsletter_EN_OctDec2019, page3, Cluster III, dokumentnummer 001783/20

Inga relevanta insatser har ännu identifierats inom detta område där Sveriges stöd skulle ha ett mervärde.

Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Strategimål

Istanbulkonventionen om könsrelaterat våld ratificerades under 2018. Implementeringen ligger dock ej i fas. 82 procent av överlevare av våld i hemmet är kvinnor, och 92 procent av dömda förövare är män. Det råder stort behov av forskning och kunskap i problematiken.³⁰

Portfölj

Kvinna-till-Kvinnas samarbete med lokala kvinnoorganisationer i landet bidrar till detta mål, liksom till mål 12 nedan.³¹ Två lokala organisationer (av KtKs sex utvalda partnerorganisationer) är specialiserade på våld mot kvinnor. Det är dels en koalition för sexuella och reproduktiva rättigheter ”Coalition for Sexual and Health Rights of Marginalized Communities – MARGINS”³² som genomför ett projekt för att minska våldet i högstudier och gymnasier, det s.k. ”Model Schools for Combating Gender-Based Violence and Bullying”, och dels EcHO ”Educational Humanitarian Organization”³³ som ger juridisk rådgivning och psykosocialt stöd till offer för våld i hemmet. Båda organisationerna är aktiva vad avser implementeringen av Istanbulkonventionen.³⁴

Mål 7: (VbT) En mer demokratisk och effektiv poliskår

Strategimål

Den avlyssningsskandal som briserade 2015 avslöjade en av regimen sanktionerad massiv kränkning av grundläggande rättigheter. Runt 20 000 individer hade avlyssnats systematiskt. Där uppvisades en flagrant bristande respekt för yrkesetik, för principer om riskhantering och en avsaknad av kunskap om underrättelsearbete och dess särskilda villkor. En av de nyckelreformer som krävdes för att starta förhandlingar med EU handlade därför om säkerhets- och underrättelsesektorn och dess tillsynsfunktioner.³⁵ Efter en lång uppstartsfas, omfattande samråd med intressenter både inom och mellan politiska partier, har en bred reform av underrättelsetjänsten kommit igång. Parlamentet insåg behovet av att stärka sitt granskningsarbete avseende hur sekretessbelagda uppgifter hanteras,

³⁰ Citerat på https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/north-macedonia#_ftn6 Mirceva S., Caceva V., Kenig H., Voice for Justice, Assessment of the court procedures for domestic violence cases with special focus on the managing the cases from gender perspective, Institute for Sociological, Political and Legal Research - ISSPI, Skopje, 2014.

³¹ Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 - 2023

³² Coalition for Sexual and Health Rights of Marginalized Communities – MARGINS
<http://coalition.org.mk/za-nas/?lang=en>

³³ Educational Humanitarian Organization <https://www.facebook.com/echohostip/>

³⁴ Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 – 2023, List of Kvinna till Kvinnas PO's, CivSam Programme 2020-2021, North Macedonia, dokumentnummer 008086/20

³⁵ Se t.ex Urgent Reform Priorities for the FYRoM, EU Com.

produceras och lagras. Lagen om sekretessbelagda uppgifter och kraven för NATO-medlemskap har hjälpt reformen framåt.

Under 2019 antogs flera lagar för att reformera säkerhetssektorn. Säkerhetstjänsten UBK har separerats från inrikesministeriet och fråntagits polisiära befogenheter. En lag som etablerar UBK:s ersättare NSA (National Security Agency) har klubbats. Antalet anställda på den nya myndigheten har halverats. Lagen som reglerar NSA:s arbete är mycket omfattande, och lite utrymme har lämnats för administrativa föreskrifter. Det är första gången i landets historia som underrättelseverksamhet regleras och det skapas kontroll- och översynsmekanismer. Dessutom regleras fortsättningsvis koordinationen mellan säkerhetstjänsterna i landet, totalt tre till antalet (NSA, den militära och utrikessäkerhetstjänsten). Lagarna som reglerar de sistnämnda två myndigheterna måste också ses över.³⁶ Utvecklingen går här i rätt riktning, men andra problem som rör polisväsendet i allmänhet, kvarstår och implementeringen bör följas.

Den ovannämnda omorganisationen blev den första statliga instans där man genomförde en sorts kvalifikationsgranskning (*vetting*). Det slutade med att en del personer bedömdes olämpliga för fortsatt anställning, antingen på grund av kompetensbrister och/eller kopplingar till politiker. Kulturen inom säkerhetssektorn bedöms ha förbättrats avsevärt. Anställda följer inte längre blint order utan det finns nu lagar och regelverk att luta sig mot. En fortsatt svaghet är dock översynsmekanismerna som behöver stärkas i alla led (parlament, rättsväsende och civilsamhälle). Reformen fortlöper överlag väl, men fortsatta insatser krävs. Det är av yttersta vikt att landet inte faller tillbaka till ett läge med politiskt inflytande i säkerhetssektorn.³⁷

Utvecklingen mot strategimålet bedöms gå framåt.

Portfölj



Sverige stödjer tillsammans med flera andra givare (NL, UK, SUI) det projekt för underrättelsetjänstens reform som genomförts av organisationen DCAF.³⁸ Även EU, Kroatien och USA bidrar till reformen. DCAF-programmet fokuserar på att stärka interna skydds- och kontrollmekanismer, parlamentarisk oberoende tillsyn, rättsliga normer och kapacitet inom domstolar och åklagarväsende för övervakning av s.k. särskilda utredningsmetoder. Ett viktigt resultat är att projektet lyckats förena regeringspartiet och oppositionspartiet i en gemensam ansats för att förbättra underrättelsetjänsten och dess tillsyn. En intern arbetsgrupp bestående av sju parlamentsledamöter från olika partier inrättades i februari 2019 och dess första uppgift var att utarbeta kommitténs nya arbetsordning.³⁹ Sidas portfölj är begränsad till detta enda bidrag som dock är mycket relevant både för strategins övergripande mål om EU-närmande och för just detta strategimål, varför trafikljuset är grönt.

³⁶ Reaktioner och kommentarer på EU-kommissionens utvidgningspaket 2019: Nordmakedonien, SKOP/2019-06-03/1527, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008181/20

³⁷ Nordmakdoniens 2020: reformprocess, parlamentsval och Brysselbeslut, D-post: SKOP/2020-02-19/1219, Sveriges Ambassad Skopje, dokumentnummer 008190/20

³⁸ The Geneva Centre for Democratic Control of Armed Forces (DCAF), based in Geneva

³⁹ Insatsnummer 11965 MK Intelligence Sector Reform and Oversight, DCAF Quarterly Report Jan-March 2019, page 3, dokumentnummer 012970/19

Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring

Strategimål

Det långvariga förtrycket av det civila samhället och av framstående ledare inom civilsamhället som praktiserades av den tidigare regeringen, ledde till att organisationernas roll som ansvarsutkrävande instans försvagades till att näst intill försvinna. Detta har särskilt påverkat de civilsamhällesorganisationer som var verksamma i mindre kommuner och landsbygdsområden.

Sedan PM Zaevs regering kom till makten har situationen förbättrats gradvis och man betonar det civila samhällets roll och inbjuder till dialog. Flera starka aktörer från det civila samhället har gått över till regeringen och förvaltningen, vilket ytterligare försvagar civilsamhället och kan även orsaka viss otydlighet i relationen och rollerna för civilsamhället och staten. Under 2019 har regeringen ansträngt sig för att konsultera civilsamhället vad gäller nya strategier och förslag. Civilsamhällesorganisationerna är beroende av externt stöd och dess legitimitet hos allmänheten är relativt svag. Flera bedömare anser att det kommer att ta tid att återuppbygga kapaciteten i det civila samhället så att de kan axla rollen som oberoende och kompetent ansvarsutkrävare och dialogpartner. Trots utmaningarna går utveckling i landet i en tydligt positiv riktning, varför trafikljuset markeras grönt.

Portfölj

De Sverigebaserade organisationerna i det civila samhället (We Effect och KtK) som innehar ett ramavtal med Sida bidrar till målet. We Effect⁴⁰ stärker bland annat den nationella federationen av bönder och deras position som dialogpartner med regeringen,⁴¹ och Kvinna till Kvinna⁴² stödjer lokala organisationer aktiva inom fredsstärkande och kvinnors deltagande och representation som Tiiiit!Inc.⁴³ samt The Organization of women of municipality of Sveti Nikole.⁴⁴ Därtill samarbetar Olof Palmes internationella Center⁴⁵ med Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia⁴⁶ som ger stöd till Glasen tekstilec (The Association of Textile Workers).⁴⁷ Det utvidgade bilaterala samarbete med partners i Nordmakedonien inleddes under 2018, och på grund av deras långvariga närvaro i landet kunde partnerorganisationerna snabbt utöka sitt stöd till nya lokala organisationer. Portföljen domineras idag av de Sverigebaserade ramorganisationernas utifrån deras respektive tematiska fokus. Samarbete som främjar stöd till civila samhället i dess egen rätt skulle göra portföljen mer relevant för detta mål, varför portföljen bedöms som delvis relevant. Under 2020 avses att bereda stöd till lokala miljöorganisationer. Därtill bör beaktas att stödet genom regionala samarbetsparter (se ovan under 2.3 också bidrar på nationell nivå).

⁴⁰ Insatsnummer 54030557 We Effect Frame 2018 - 2022

⁴¹ Den nationella federationen av bönder <https://www.nff.org.mk/>

⁴² Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 - 2023

⁴³ Tiiiit!Inc <https://tiiiitinc.com/public/en>

⁴⁴ The Organization of women of municipality of Sveti Nikole

https://www.womsvetinikole.org.mk/INDEX_E.HTM

⁴⁵ Insatsnummer 12382 NMK Citizens' Participation (OPC) 2020 - 2021

⁴⁶ Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia <https://mhc.org.mk/en>

⁴⁷ The Association of Textile Workers <https://glasentekstilec.wordpress.com/> and <https://globalportalen.org/artiklar/nyhet/chockerande-verklighet-i-nordmakedonien>

Mål 9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Strategimål



Nordmakedonien är en parlamentarisk demokrati med flerpartisystem, där val hålls vart fjärde år. På grund av återkommande kriser har dock val ägt rum betydligt oftare. Valkommissionen anses relativt oberoende och våldsamheter i samband med val är ovanligt. Politiska partier drivs dock i stor utsträckning snarare av ekonomiska intressen än ideologi och ordnas fortfarande framför allt utefter etnicitet.⁴⁸ Det styrda politiska systemet begränsar möjligheterna för människor att kanalisera åsikter och driva sakfrågor genom dessa partier.

Vallagen har fortsatt brister och reformer på området släpar efter. I de omröstningar och val som hållits 2018–2019 bedöms den statliga valkommissionen (SEC) ha presterat väl utifrån förutsättningarna; där den stora bristen är den inkorrekta vallängden. Rent tekniskt har de senaste valen varit mer transparenta, och ODIHR⁴⁹ rapporterade på sitt observationsuppdrag att de var nöjda med genomförandet av både folkomröstningen om namnfrågan i höstas, och presidentvalets två omgångar. Det är tydligt nu att det är ett mindre politiskt tryck på statsanställda att rösta för det styrande partiet. Vallängden och reformer av vallagen i linje med OSSE:s och Venedigkommissionens rekommendationer bör fortsatt uppmärksammas som ett område där bättring krävs.⁵⁰

Trots många svagheter bedöms riktningen i utvecklingen gällande ansvarsutkrävande gå åt rätt håll, varför strategimålet markeras grönt.

Portfölj



Stödet genom de tre ramorganisationerna KtK, OPC, We Effect bidrar alla delvis till detta mål. De stöder det lokala civilsamhället när det gäller att formulera problem och lyfta frågor i interaktionen med lokala och nationella regeringar (se mål nr 8).⁵¹ Regionala insatser som även täcker Nordmakedonien, som till exempel stöd till undersökande media (BIRN)⁵² och KtKs ambition att jämställdhetsintegrera EU-närmandet, bidrar tydligt till detta resultat. Den bilaterala portföljen är begränsad men relevant.

Mål 10: Friare och mer oberoende media

Strategimål



Portfölj



⁴⁸ Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, situationen per 30 juni 2018, UD.

⁴⁹ Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE:s byrå för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter

⁵⁰ D-Post, Sveriges Ambassad Skopje, 2019-06-03

⁵¹ Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 – 2023; Insatsnummer 12382 NMK Citizens' Participation (OPC) 2020 – 2021; Insatsnummer 54030557 We Effect Frame 2018 - 2022

⁵² Insatsnummer 55020253 Balkan Investigative Reporting Network (BIRN)

Inga relevanta insatser har ännu identifierats inom detta område där Sveriges stöd skulle ha ett mervärde. Det regionala samarbetet med BIRN⁵³ bidrar dock.

Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Strategimål

Den nya anti-diskrimineringslagen som antogs i mars 2019 uppfyller EU:s krav och internationella normer och förbjuder diskriminering på grund av ras, ursprung, nationalitet eller etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet, religion, politisk övertygelse eller annan grund. Inkluderandet av könsidentitet och sexuell läggning är nytt. Nordmakedonien har ratificerat ILO⁵⁴:s alla åtta kärnkonventioner och är det enda landet i regionen som har undertecknat Global Deal-initiativet. En ny språklag, där den officiella användningen av det albanska språket utvidgades, antogs av parlamentet i 2017, men blockerades sedan av presidenten. Istanbulkonventionen om könsrelaterat våld ratificerades under 2018. Förbättrad respekt för internationella åtaganden har noterats även i praktiken, varför utvecklingen mot målet bedöms gå i rätt riktning.

Portfölj

Samarbetet med UN Women om införandet av en jämställdhetsintegrerad budgetering på lokal nivå i 21 kommuner har resulterat i specifika åtgärder för över 85 program, och på nationell nivå har de bidragit till stöd till finansdepartementet i samband med den nya budgetlagen. Vidare har projektet bidragit till genomförandet av det första forumet för kvinnliga borgmästare i sydöstra Europa organiserat av NALAS, i december 2019 i Sombor (Network of Associations of Local Authorities of South East Europe), med fokus på jämställdhetsintegrering i lokal policyformulering och budgetering.⁵⁵ Stödet till lokala kvinnoorganisationer via KtK bidrar till detta mål också.⁵⁶ Även det regionala KtK-programmet där nordmakedonska organisationer deltar och som använder EU:s integrationsprocess som en hävstång för att främja jämställdhet, bidrar till detta mål.⁵⁷ Förberedelser för ett stöd till SEA att förbättra integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i IPA-programmen pågår.⁵⁸

Portföljen bedöms som relevant och har därför grönt trafikljus.

⁵³ Insatsnummer 55020253 Balkan Investigative Reg Reporting Network (BIRN)

⁵⁴ Internationella arbetsorganisationen

⁵⁵ Insatsnummer 12372 MK Gender Budgeting (UNW), GRB_Programme Advisory Board Meeting_minutes_07022020, page 7, Presentation 7. Promoting GRB among local authorities in SEE, dokumentnummer 007569/20

⁵⁶ Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 – 2023

⁵⁷ Insatsnummer 55020284 KtK Gender and EU, reg Western Balkans 2015 – 2020: WB

⁵⁸ Insatsnummer 12377 MK Gender Advisory (SEA) – Scoping Study

Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att utforma sina liv

Strategimål



Nordmakedonien har ett bra legalt ramverk för jämställdhet. Jämställdhetslagen inkluderar jämställdhetsintegrering i förvaltning och budgetering.⁵⁹ Fortsatt råder dock signifikanta skillnader vad gäller exempelvis arbete och ekonomi, där kvinnor utgör 39,5% av anställda, tjänar 17,9% lägre än män per timme⁶⁰ och utgör 64,2% av landets ekonomiskt aktiva befolkning.⁶¹ Kvinnors politiska deltagande är också begränsat och de framsteg som har gjorts beror på kvotering.⁶²

Portfölj



Sverige har en stark roll vad gäller jämställdhet som beskrivits under mål 6 och mål 11. Kvinna-till-Kvinnas⁶³ samarbete med lokala kvinnoorganisationer i landet bidrar till detta mål, liksom till mål 6 ovan. Likaså det strategiska arbetet för jämställdhetsbudgetering. Under 2020 kommer även en insats att beredas som avser att stödja kvinnors politiska deltagande samt ett stärkt arbete med UN Women.

Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Strategimål



Portfölj

Inga relevanta insatser har ännu identifierats inom detta område där Sveriges stöd skulle ha ett mervärde. Ett regionalt stöd bereds under 2020 till den regionala ungdomsorganisationen RYKO (se regional rapportering).

3.3 Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

Mål 14: Att partnerländerna i högre grad uppfyller EU:s regelverk och internationella överenskommelser för miljö, klimat och energi

Strategimål



Den övergripande miljösituationen i Nordmakedonien är mycket dålig. Det beror till stor del på att miljöfrågor fortsatt har låg politisk prioritet vilket bland annat medför att en svag miljöförvaltning och brister i tillsyn och kontroll av regelverk inte åtgärdas. Det finns mycket lite av fungerande förebyggande arbete och allmänhetens medvetenhet om eller förmåga att ställa krav avseende miljöfrågor är inte särskilt god. På vissa platser i landet är luft, vatten och jord allvarligt förorenade.

⁵⁹ https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/north-macedonia#_ftn6, 2020-03-10

⁶⁰ Gender pay gap in Western Balkan Countries: evidence from Serbia, Montenegro and Macedonia”, FREN, Belgrade 2013

<http://www.fren.org.rs/sites/default/files/Gender%20pay%20gap%20in%20the%20Western%20balkan%20countries.pdf>

⁶¹ Labour Force Survey, State Statistical Office of FYR Macedonia, Skopje, 2014

⁶² Citerat från https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/north-macedonia#_ftn6, www.vlada.mk; Local elections 2013, www.sec.mk.

⁶³ Insatsnummer 54030562 Kvinna till Kvinna Framework Agreement 2019 – 2023

Under vintern 2019 förekom flera städer i landet, inklusive Skopje, bland de mest förorenade städerna i Europa när det gäller luftkvalitet.

Miljöministeriet är en av de svagaste institutionerna inom statsförvaltningen. Det används ofta som bricka i politiska förhandlingar och har under flera regeringar delegerats till den mindre albanska koalitionspartnern. Samarbetspartners vittnar om att överrekrytering av personal som saknar nödvändig sakkunskap har gjort institutionen ineffektiv och svårhanterlig. De få tematiska experter som finns kvar i institutionen kämpar under en tung arbetsbörda som fylls på med de utmaningar som EU-anpassningen medför. Den nuvarande ministern är positiv till att driva utvecklingen framåt och tittar bland annat på digitala lösningar för att effektivisera arbetet, men det är oklart om han får behålla posten efter parlamentsvalet. Miljöområdet och kapitel 27 utgör ofta en av de besvärligaste – och dyraste – områdena i EU-förhandlingarna, sannolikt blir det så även för Nordmakedonien. Miljöinstitutioner på både central och lokal nivå är i stort behov av både expertis och investeringar för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Sammantaget bedöms utvecklingen mot strategimålet delvis gå i rätt riktning.

Portfölj



Det institutionella samarbetet mellan Naturvårdsverket och Nordmakedoniens miljöministerium som återupptogs under 2018 utgör fortsatt ett viktigt bidrag till detta mål. Samarbetet inbegriper områden som naturskydd, övervakning av luftkvaliteten och förberedelser inför kapitel 27-förhandlingar.⁶⁴ Därutöver bidrar även det generella stödet till SEA, via UNOPS⁶⁵, för EU förhandlingsprocessen till målet, liksom i viss mån även UNDP:s program⁶⁶ syftande till att stärka kommuners möjligheter att nå tillgång till infrastrukturinvesteringar (se nedan mål 16).

I slutet av 2019 ingicks avtal med UNDP (Urban Air Quality) med fokus på luftföroreningar i Skopje stad med målet att utveckla övervakningssystem samt en koordineringsplattform för olika aktörer; genomföra regleringar som behövs för övergång mot hushåll med energisystem med lägre utsläpp; visa på åtgärder som tar om hand orsaker till föroreningar kopplade till uppvärmning av bostäder; öka medvetenheten om luftföroreningar hos allmänheten.⁶⁷ Den bilaterala portföljen bedöms vara relevant.

Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Strategimål



Portfölj



Stödet till UNDP (Urban Air Quality) bidrar delvis till detta mål (liksom till mål 14 och 16) genom komponenten som handlar om att öka medvetenheten om luftföroreningar hos allmänheten.⁶⁸

⁶⁴ Insatsnummer 11574 MK Institutional Cooperation Environment and EUI (SEPA)

⁶⁵ Insatsnummer 12591 MK Support for EU Negotiations and Communication (SEA)

⁶⁶ Insatsnummer 12379 MK Building Municipal Capacity for Project Implementation (UNDP)

⁶⁷ Insatsnummer 12145 MK Urban Air Quality (UNDP)

⁶⁸ Insatsnummer 12145 MK Urban Air Quality (UNDP)

Mål 16: Mer hållbar samhällsservice inom områden som vatten och avlopp, avfallshantering, energieffektivisering och förnybar energi

Strategimål

Ett decentraliserat förvaltningssystem återspeglar en bredare ambition för lokal demokrati och subsidiaritetsprincipen, dvs att beslut med direkt inverkan på människors liv tas så nära de som berörs som möjligt. Kommunerna har fått en rad viktiga ansvarsområden delegerade till sig, områden för vilka de ofta saknar både ekonomisk och mänsklig kapacitet. Många kommuner strävar efter att förbättra villkoren för sina medborgare genom lokala utvecklingsprojekt som ska förbättra infrastrukturen och de offentliga tjänsterna. Med fortsatt otillräcklig kvalitet på de tjänster som tillhandahålls och med de stora utmaningar som finns inom området, bedöms utvecklingen mot målet gå delvis i rätt riktning.

Portfölj

Ett viktigt bidrag till detta mål är programmet för stärkt kommunal kapacitet för genomförande av investeringsprojekt, som leds av UNDP i samarbete med ministeriet för lokalt självstyre och den nationella förbundet för lokala självstyre-enheter (Association of Units of Local Self Governance, ZELS). Det inriktas just på den svaga länken i kedjan, dvs bristen på kapacitet och kunskap som hindrar kommuner, särskilt de mindre och resurssvaga, från att nå tillgång till de medel som ändå finns tillgängliga för investeringar. Det handlar om bristande förmåga att prioritera, planera, specificera, finansiera, genomföra och tillse kommunala investeringar i olika infrastruktur- och utvecklingsprojekt. En mindre men strategisk insats här kan således ge god utväxling i form av att viktiga investeringar faktiskt kommer att kunna genomföras.⁶⁹

Det avtal som ingicks med UNDP (Urban Air Quality) i slutet av 2019, som omnämns under mål 14 och 15 ovan, bidrar även till mål 16 tack vare fokus på regleringar som behövs för övergång mot hushåll med energisystem med lägre utsläpp, samt föroreningar kopplade till uppvärmning av bostäder.⁷⁰ Den bilaterala portföljen har därmed breddats något och bedöms vara relevant.

4 Implikationer för innevarande strategiperiod

När det gäller inriktningen och tillvägagångssättet i det Sida finansierade samarbetet är den nuvarande portföljen mycket relevant för Nordmakedoniens förberedelser inför EU-anslutningen. Denna ambition bör behållas men kompletteras.

Sida kan göra mer vad gäller miljö och klimat, inte minst vad gäller miljömedvetande där samtal pågår med nya partners.

Inkluderande ekonomisk utveckling är det område som är minst utvecklat varför en marknadsanalys kommer att genomföras under 2020 i syfte att lägga grunden för en dynamisk och relevant portfölj som även beaktar uppdraget om bredare relationer samt nyttjande av andra finansiella mekanismer som till exempel garantier.

Jämställdhetsportföljen kommer att ytterligare stärkas med fokus på kvinnors politiska deltagande.

⁶⁹ Insatsnummer 12379 MK Building Municipal Capacity for Project Implementation (UNDP)

⁷⁰ Insatsnummer 12145 MK Urban Air Quality (UNDP)

Arbetet med strategisk kommunikation kommer att vidareutvecklas.

Strategins genomförande leds från Stockholm i nära samarbete med ambassaden. Under 2020 kommer en utsänd samordnare att stationeras i Skopje i ett led att stärka fältnärvaron.

Under 2020 avslutas innevarande strategiperiod och Sida avvaktar anvisningar för att bereda ett strategiunderlag inför en ny sjuårig strategiperiod. Sedan Sida uppdrogs att återuppta det bilaterala utvecklingssamarbetet har Sida konsoliderat en portfölj som börjar bli väl avvägd och svarar mot Nordmakedoniens behov och Sveriges prioriteringar i innevarande strategi.

Inför en ny strategi rekommenderar Sida en fortsättning som konsoliderar och expanderar samarbetsprogrammet på sikt.

Politiskt är EU-utvidgningsagendan inte okontroversiell och det kommande valet och den fortsatta processen kring EU-närmandet är faktorer som blir centrala i kommande avvägningar för samarbetet. En bredare utvecklingsplan, som Agenda 2030 och andra globala åtaganden som landet gjort är intressanta vägar för att bredda samarbetet. I syfte att säkerställa stödets relevans bör ett flexibelt och adaptivt arbetssätt prioriteras med lokalt ägda hållbara lösningar.



Bilaga 1 Bisirapport p6 Nordmakedonien 2019

P6 Annex to Strategy Report 2019 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

All data in report is per December 31, 2019. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2019: 1 275 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2019: 44 999 KSEK

Table 1. Financial Overview 2019 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2019
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2019 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		44 999
	Eastern Europe: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Eastern Europe: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	1 500
		Eastern Europe: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	1 500
		Total	3 000
	Western Balkans: Enhanced economic integration with the EU and development of market economy	Western Balkans: Strengthened capacity of institutions for economic integration with the EU	2 672
		Western Balkans: Competitive small and medium-sized enterprises that make up a larger part of the economy	1 000
		Total	3 672
	Western Balkans: Strengthened	Western Balkans: To bring partner countries closer to meeting	1 481

democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	
	Western Balkans: Women and men more often have the same power to shape society and their own lives	995
	Western Balkans: Improved conditions for democratic accountability and participation in political processes, including the promotion of free elections	1 000
	Total	3 476
Western Balkans: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Western Balkans: A more efficient public management with the administrative capacity to implement reforms for EU integration	5 695
	Western Balkans: Public services delivered with better quality based on principles of non-discrimination and equal rights and with less corruption	4 918
	Western Balkans: A more efficient judiciary, which to a greater extent guarantees the right to a fair trial, in accordance with European standards	900
	Western Balkans: Reduced gender-based violence, hate crimes and human trafficking	995
	Total	12 508
Western Balkans: A better environment, reduced climate impact and enhanced resilience to environmental impact and climate change	Western Balkans: To bring partner countries closer to meeting EU regulations and international agreements on the environment, climate and energy	15 466
	Western Balkans: Strengthened environmental responsibility among the public, business and civil society	4 877
	Western Balkans: More sustainable public services in areas such as water and sanitation, waste management, energy efficiency and renewable energy	2 000
	Total	22 343

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 6th year with total duration of 7 years.

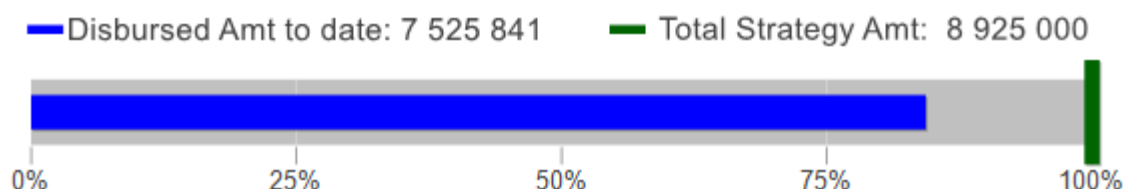
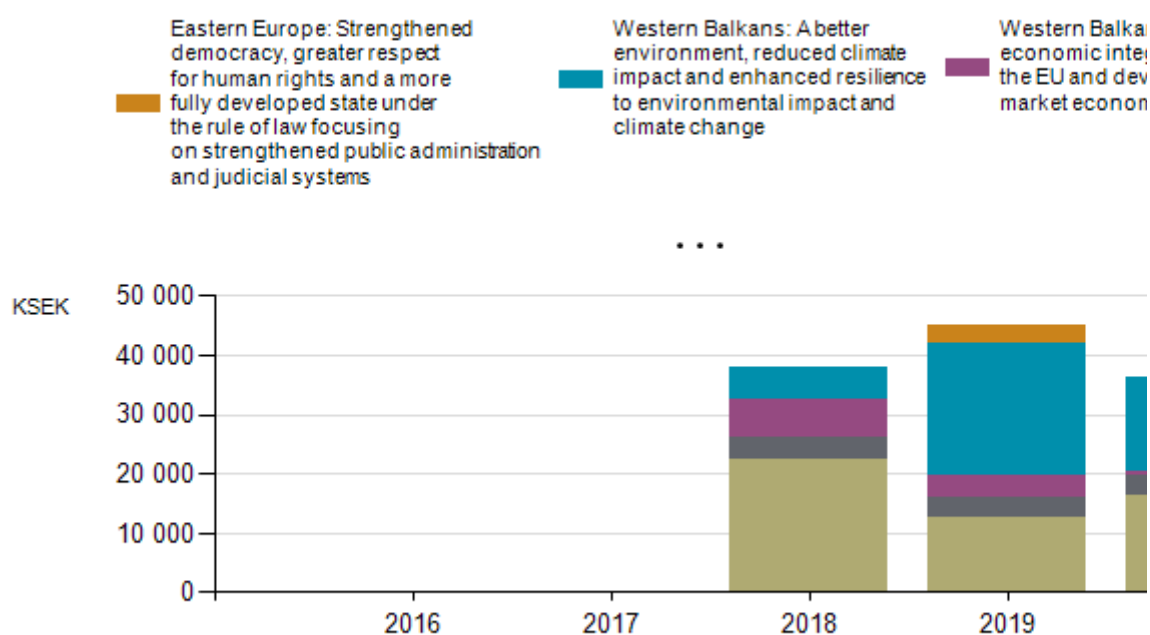


Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period



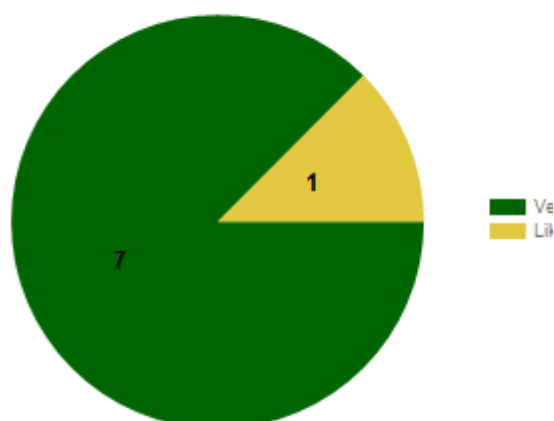
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

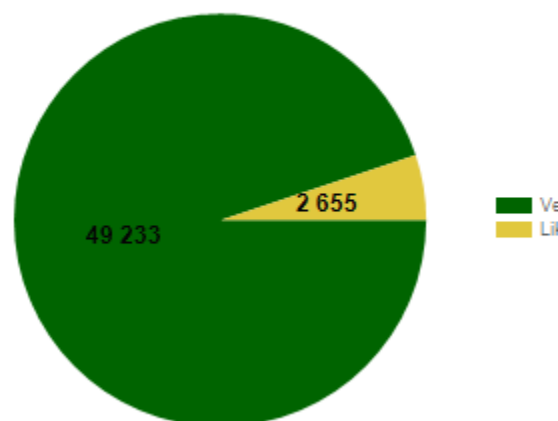
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution



4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (K)



* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region
(incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2019 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2019 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
North Macedonia	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	4 865	0
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	43 052	51 329
	33 Strategiskt inriktade bidrag	299	0
	Total	48 216	51 329

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.